

АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ В НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

НА

ГЛ. АС. Д-Р СТИЛЯНА БАТАЛОВА,

представени за участие в конкурс за академичната длъжност доцент по 2.1.
Филология, публикуван в Държавен вестник бр. 36 от 27.04.2018 г., с. 63

1.1.МОНОГРАФИЯ

БАТАЛОВА, Ст. *Мотиви за българите в латинската историографска традиция XIV–XV в.*, София: СД „Ни плюс – Макаров и с-ие“, 2018, 209 с. ISBN 978-954-9464-24-5

Монографията е посветена на изследването на традиционни сведения и мотиви в латинската историография от периода XIV–XV в.

Във встъплението се посочват ясно достиженията на българските учени в областта и състоянието на изследванията по въпроса. Мотивира се необходимостта от подобно проучване на темата. Изтъква се какво се разбира под *средновековна латинска историография*, кои са избраните от автора на монографията обекти и тяхната значимост и наложителността те да бъдат изучавани в контекста на късносредновековната латинска историографска традиция с нейните особености.

Особеностите на историографията и най-важните автори от периода XII–XIII в., чиито съчинения, респ. мотиви за българската история в тях, са модели за историографите и техните съчинения, разисквани в гл. II–V описвам и анализирам обзорно в глава първа. От разглежданите там автори на българските изследователи са познати в оригинал и превод фрагментите за българите от Зигеберт и Мартин Опавски. От останалите автори в предходни изследвания са привлечени сведения за Венсан от Бове и Толомео от Лука, като в отделни публикации са цитирани някои от мотивите за българите, макар и невинаги и не пълнотекстово. Досега не са привлечени за анализ и не са въвеждани в обращение текстовете на мотивите и сведенията за българите от съчиненията на Хуго от Фльори и Елиан от Фроамон. По този начин чрез представянето на сведения за латинската историография от периода непосредствено предхождащ XIV–XV в., контекстуализирам обекта на своето изследване.

В глава втора представям студия върху мотивите за българите в две съчинения на Паолоно от Венеция, очертавайки развитието на историографските модели, които той използва и усъвършенства, и влиянието му върху Андреа Дандоло. Публикувам фрагментите за българите в *Chronologia Magna* по ръкопис Par. lat. 4939 (Френска национална библиотека, Париж, XIV в.) и *Historia satyrica* по Vat. lat. 1960 (Ватиканска апостолическа библиотека, XIV в.) и ръкопис № 445 от Ягелонската библиотека в Краков (XV в.). Мое дело е първата публикация на разглежданите фрагменти от тези ръкописи в съвременно издание, като в книгата за първи път се въвежда в обращение и е избран за основен текстът на мотивите в *Historia satyrica* по ватиканския препис Vat. lat. 1960, считан за писан под контрола на Паолоно от Венеция. В съдържателен план в студията се указват източниците на Паолоно за всеки отделен мотив за българите и се осветляват някои въпроси, за които акад. Д. Ангелов в статия за Хрониката на Андреа

Дандоло като извор за българската история е посочил, че се нуждаят от допълнителни изследвания. Както изяснява изследването разглежданите съчинения на Паолино от Венеция съдържат много мотиви за българите за периода 680–1216 г. Всички тези мотиви са значими и напълно отговарят на целта, обявена в предговора към *Historia satyrica*, който сам по себе си е историческото кредо на съставителя си. Историческите сведения не са просто свод от случили се върхове и падения, а са част от такава добре проучена информация, която да послужи за поучение и да предпази бъдещите поколения въз основа на добития опит от изминалата история на Римските войни и на другите царства. Ако интерпретираме сведенията и мотивите за българите в тази светлина, бихме могли да кажем, че след появата им на европейска сцена (681 г.), българите имат ролята на защитници на християнска Европа (717 г.) и на оръжие Божие (811 г., 1205 г.). Представено е влизането им в християнското семейство на европейските народи (865 г.) и твърдостта и светостта на българския княз-покръстител, който отстоява новоприетата вяра. Наред с това българите са участници в събития пряко касаещи Византия (705 г.), но попадат и в други роли – на потърпевши от експанзията на още непокръстените унгарци (907 г., 970 г., 1003 г.). Българските земи се споменават също във връзка с преминаването на Валтер Голтака (1096). Сведенията, които Паолино дава, са преработки от по-ранни източници, които той добре е познавал. Те са идентифицирани в студията с голяма точност. Грешките в датировките, които епископът на Поцуоли допуска, нерядко се дължат на съотнасянето с по-значими събитията или личности, около които се изгражда цяла глава от разказа или рубрика в компилациите му. Друг път анахронизмите се дължи на собствените му извори. Проследяването на контекста, в който е представен един или друг мотив за българската история, позволи да се идентифицират източниците на материала и да се проследи методът на съставителство на Паолино.

В глава втора са представени, публикуваните първо от мен мотиви за българите в съчинението на Джовани Колона *Mare historiarum* по два ръкописа, съхранявани във Френската национална библиотека и дигитализирани там – *Par. lat. 4914* (1389 г.) и *Par. lat. 4915* (1448 г.). Понеже този автор не е бил цитиран в български изследвания с други сведения освен с известието му за Покръстването и езическата реакция на сина на покръстителя, както и с оглед на мястото на Паолино от Венеция в историографията от периода, в началото са описани неговият живот и дело, както и основните изследвания за атрибуцията на неговите съчинения и върху текста им. При прегледа на съчинението съм установила наличието на единадесет фрагменти, интерпретиращи известия за българската история. На базата на сравнителния метод изследването обрисова начина на работа и посочва вероятните извори на Джовани Колона, някои от които са останали неотбелязани в малобройните досегашни публикации върху *Mare historiarum*. В резултат от прегледа се установява, че Джовани Колона значително е разширил изворовата си база в сравнение със своите предходници Зигеберт от Жамблу и най-вече Венсан от Бове и оставя трайна диря в историческото писане в рамките на Доминиканския орден.

В трета глава се публикуват и дискутират тринадесет фрагмента от *Summa historialis* на Антонин Флорентински отново в контекста на предходните автори и рецепцията на традиционни сведения. Мотивите за българската история са от периода V – XIV в. Разгледани са по две издания – второто старопечатно издание на хрониката,

излязло от пресата на А. Кобергер в Нюрнберг през 1491 г. и последното издание от 1586-87 г. с анотации от Петрус Матурус. В настоящата монография анотациите на Петрус Матурус са подложени на критически прочит, с цел да се изтъкне подвеждащото насочване към източници, както и към датировки на събития. Изворите на съчинението на Антонин Флорентински са били изучавани няколко пъти в различен обхват от западноевропейски учени, но въпреки това има детайли, които се убягнали на досегашните изследвачи. Чрез сравнения с по-ранни текстове е установена степента на иновации в текста на традиционните мотиви и начина, по който те се включват в изложението на Антонин Флорентински, и се очертава ролята и значението на българите в средновековна християнска Европа в представата на Антонин и неговите съвременници.

В последната, пета глава се публикува за пръв път двадесет традиционни мотива за българите в съчинението *Florarium temporum* на Николас Клопер по ръкопис Clm 10436 (1472 г.) Въз основа на настоящото изследване са установени източниците на Николас Клопер, като някои от тях не са познати на нашата академична общност – Гобелин Персона и Матео Палмиери. Съчинението е анализирано в контекста на съставителството на подобни сборници. Подчертава се неговата важност като свидетелство за интереса към Балканите, в периода когато те минават под Османска власт. Съчинението е от особен интерес, тъй като представя, ако не най-богатата колекция от традиционни мотиви за българите, то поне една от най-богатите и то изградена от един много ерудиран изследвач на историята на времената, отдаващ силно предпочитание на най-ранните и по възможност домашни за него извори.

Книгата завършва с послеслов Вместо заключение, който очертава на базата на постигнатото основните възможности, които подобно изследване задава като парадигма за работа в областта занапред, и прави ясна естествената връзка между филологическото изследване и историографията като цяло.

Публикувани по-рано части от труда:

- BATALOVA, St. Motifs of Bulgarian History in the *Chronologia Magna and Satyrica Historia* by Paolino of Venice, *Scripta et e-Scripta* Vol. 14-15 (2015), 195-230, ISSN: 1312-238x.

Публикувана е след анонимно оценяване.

Реферирана е в: *Byzantinische Zeitschrift* 110 (2017) 2. Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIH (2009-2016), CEEOL.

- БАТАЛОВА, Ст. Българите в Историческата сума на Антонин Флорентински (1389–1459), *Bulgaria Mediaevalis* 7 (2016), Bulgarian Historical Heritage Foundation 2017, 153-179, ISSN:1314-2941.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – CEEOL.

- БАТАЛОВА, Ст. Българите в *Mare historiarum* на Джовани Колона, О.Д. (1298–1343/4), *Иницијал. Часопис за средновековне студиије. Initial. A Review of Medieval Studies*, 5 (2017), Центар за напредне средновековне студиије, 9-40, ISSN:2334-8003. Публикувана в издание с двойно анонимно рецензиране.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIH PLUS, CEEOL.

- БАТАЛОВА, СТ. На крилете на традицията: Николас Клопер Млади (1432–1487) За Българите, *Bulgaria Mediaevalis* 8, Bulgarian Historical Heritage Foundation, 2018, ISSN:1314-2941, 39 с. (под печат) Студията е под печат, заедно с копие на хартиен носител е приложена удостоверяваща това бележка от издателя

1.2.Студии

1. БАТАЛОВА, ST. MILES PLACIDUS NOMINE – A Case Study on Latin Gesta Romanorum, *Terminus*. 1. Krakow, 2008, 15–38. ISSN:978-85-7188-128-2

Студията е посветена на изучаването на разказа за *воина Евстатий* тип *exemplum* в латинския сборник *Gesta Romanorum*, съставен във средите на Францисканския орден. Вниманието е съсредоточено върху три пункта, които позволяват да се хвърли повече светлина върху традицията на този *exemplum* и нейното развитие в тази прословута късносредновековна сбирка. На първо място се очертава накратко историята на проучванията и легендите за някои светци в печатните издания на *Gesta Romanorum*. Второ, анализира се писмената традиция и текстовите форми на *Placidus exemplum*, които вече са отпечатани. Трето, сравняват се текстът на *Placidus*, отпечатан от В. Дик през 1890 г. и текстът на *exemplum*-а в ръкопис ВК 13 от Курницка библиотека, Полска академия на науките. В резултат от анализа извеждам заключението, че текстът в ръкопис ВК 13 представя неизвестна редакция на *Placidus*, която е родствена с редакцията на текста в най-ранния достигнал до нас ръкопис на *Gesta Romanorum* – cod. Inns. 310 от Университетската библиотека в Инсбрук. В студията е публикуван за пръв път текстът на *exemplum Placidus* според ВК 13. Той е интересно свидетелство за развитието на модела на историята за *Placidus* в *Gesta Romanorum* и поставя въпроса за латинската ръкописна традиция на този паметник в славянските земи в сърцето на централноевропейската католическа култура.

Студията е отпечатана в реферирано в ERIH Plus издание, присъстващо също в CEEOL. Забелязани цитати: Цитирана е в четири публикации в Русия и Полша. (Вж. автосправка цитати).

2. БАТАЛОВА, СТ. Квадратният нимб – традиция и трансформация в образа и текста, *Средновековието в огледалото на един филолог. Сборник в чест на Светлина Николова*, София 2009, 448–476. (=Кирило-Методиевски студии. Кн. 18). ISSN: 0205-2253.

Студията е посветена на феномена *квадратен нимб* най-вече в рамките на средновековното изкуство, но и в средновековната литература. Изходна точка на изследването е портретът на източен монах с квадратен нимб, кукул и мантия, част от фреската „Христос слиза в Ада“ в Долната базилика на Сан Клементе, Рим. В статията са взети под внимание и се анализират някои текстове, очертаващи появата, развитието и символното значение на споменатите части от монашеското облекло в европейския културен контекст от периода IX-XIII в. Посочва се, че мнението на Дж. Озбърн за уникалните черти на мантията и кукула, както и аз брадата и мустаците в портретите на римските клирици могат да бъдат прецизирани. Средновековните текстове и миниатюри, които са приведени, представят една по-голяма картина, в която присъстват множество монаси с кукули и квадратни нимбове. Подчертава се, че в латинските текстове има една характерна отличителна черта – ангелският образ на

монасите до XIII в. присъства имплицитно в тях, докато в източните църкви той е явен още от ранните векове.

Втората част на публикацията е съсредоточена върху въпроса за изучаването на квадратния и четириъгълния нимб. Към изводите от предходните изследвания върху феномена, базирани на византийски текстове, са добавени данни от латински късноантични и средновековни текстове-„транслатори“, които също разкриват християнското символно значение на квадрата. Това са коментари към библейски книги, предмети и събития или църковно-исторически и философски съчинения. Направена е типология на изображенията на лица с квадратен нимб през периода VI-XIV в. Открити са две групи портрети: а) на все още живи лица и б) на покойници. Още веднъж е проследено разпространението на този вид портрети от Изток на Запад чрез сравнително изследване и се посочва, че широкото разпространение на феномена в ограничен географски ареал най-вероятно се дължи на исторически събития от времето на иконоклазма (VIII- IX в.). Ранната традиция на квадратния нимб по мозайки и фрески показва, че до IX в. той е характерен преди всичко за портрети на донатори. От друга страна, от X в. нататък има голям брой лица, изобразени с квадратен нимб и някои от тях са донатори, представени в цял ръст, на трон или в поза оранта, но също има и лица, изобразени *insigne viventis*. през периода X – XIII в. квадратния нимб е характерен изключително или най-вече за изображения на клирици. Посмъртните портрети, които са малко на брой, са указани в студията. Те са част от аркосолии или медальони и трябва да се разглеждат като част от традицията на възпоменателните портрети, Квадратният нимб отличава тези посмъртни портрети от собствено възпоменателните.

Въз основа на изнесените данни и аргументацията за съществуването на два периода в рецепцията от Античността в християнското изкуство и философската система, може да се приеме, че ограниченият брой запазени източни изображения с квадратен нимб се дължи на иконоклазма, въпреки че Изтокът е люлка на феномена. В по-ограничена територия, в Италия, традицията на квадратния нимб е богата и ясно показва връзката си с източния свят, както и трансформациите настъпили след IX в. Ето как е посочено, че Западът стандартизира употребата на квадратния нимб не само за отличителен белег на почитани личности, но също и почитани личности, които са все още живи. фактът, че феноменът присъства в малко на брой посмъртни портрети, които са разположени в или близо до Рим, не е без значение. Много вероятно в тях е регистрирана западна „мода“ в изкуството от периода VIII-IX в. да се представят образите на почитани покойници.

Студията е реферирана в *Byzantinische Zeitschrift* 104 (2011) 1 (вж. рубриката за нея в CV, № 2)

3. БАТАЛОВА, Ст. „Об Исаевом Пророчестве“ в F. I. 461 (РНБ, Санкт-Петербург) – екзегеза или библейски текст?, *Byzantinoslavica* LXXI (2013) 1-2, 211-232. ISSN:0007-7712, 211-232. SJR:0.161

Въз основа на коментариите библейски перикопи в старобългарския превод, регистриран в ръкопис F. I. 461, и сравнението им с коментарите на съответните места от светите отци защитавам тезата, че съчинението представя избран коментар от катенен тип върху избрани стихове от Книга на пророк Исаия. Голяма част от библейските стихове, коментирани в F.I.461, могат да се открият в състава на най-старите Паримейници и Профитолога като набор от четива за утрения и вечерния в

цикъла от Великия Пост и Петдесетница. Четивата са свързани с цикъла на Господските празници. Сравнението на сегментацията на текстовете и превода на цитатите от други библейски книги, взети от византийския коментар, потвърждават заключението на Ив. Евсеев, че библейският текст и коментарите са преведени едновременно. Затова се прави заключение, че библейският текст и коментарите в F.I.461 трябва да се изучават като едно цяло, комплексно, и основно като екзегетическо съчинение. Подобен подход и изследване ще осигури допълнителни данни за разпространението и разбирането на старозаветната Книга на пророк Исаия в средновековна България.

Студията е отпечатана след анонимно рецензиране в реферирано в SCOPUS и ERIH Plus издание, което присъства пълнотекстово в CEEOL. Реферирана е в *Byzantinische Zeitschrift* 107 (2015) 2 (вж. рубриката за нея в CV, № 5). Включена е също в следната специализирана база данни: FRANCISCAN AUTHORS, 13TH - 18TH CENTURY: A CATALOGUE IN PROGRESS This bibliography of Franciscan Authors is a co-production of Maarten van der Heijden and Bert Roest. © Last modified: 21 October 2017. <http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/exegesis.htm>

Цитирана е веднъж в Германия (Вж. автосправка цитати).

4. **БАТАЛОВА, Ст.** Катенните коментари на Св. Кирил Александрийски върху Книга на пророк Исаия: преславското наследство в среднобългарска и руска редакция, *Търновска книжовна школа, т. XI, Пространства на паметта*, 25 с. (под печат).

В студията анализирам няколко схолии от Св. Кирил Александрийски от гръцката катена върху Книга на пророк Исаия (VIII в., по ръкописи от X-XI в.) в сравнение с Преславския превод по няколко представителя на две славянски традиции – среднобългарската (F.I. 461, РНБ Санкт-Петербург, XIV в.) и руската (Чудовски 182, Чудовски 183, Чудовски 184 от ГИМ, Москва, и TrC 89 и TrC 90 от Сбирката на Троице-Сергиевата лавра). Паралелите между неиздаваните гръцки фрагменти от катената и славянските ръкописни традиции дават възможност да се направят няколко заключения. Посочва се, че славянската традиция трябва да се изследва комплексно, защото среднобългарската е непълна и представя само една част от преславския превод на това съчинение, поради това и заключенията, направени въз основа на текста в ръкопис F.I. 461 са непълни. Паралелното изучаване на славянския превод с проби от гръцките катенни ръкописи показва, че е недостатъчно да се работи само с пълния текст на коментара в *Patrologia Graeca* (който не е критически издаден), тъй като някои от решенията в славянския превод могат да се обяснят само с използвания гръцки източник. Изследването на схолиите от св. Кирил Александрийски в славянски превод, както и схолиите на Теодул и Йоан Златоуст, насочват към възможността славянският превод да представя неизвестна или незапазна днес кратка версия на гръцката катена.

Студията е под печат, заедно с копие на хартиен носител е приложена удостоверяваща това бележка от издателя.

1.3.СТАТИИ

1. **БАТАЛОВА, Ст.** Some Notes on the Motif of Conversion to Christianity of the Bulgarians in *Chronica Pontificum Romanorum* by Thomas Ebendorfer, *Scripta & scripta* 5 (2007), 107–115. ISSN:1312-238X

В Статията се разглежда мотивът за покръстването на българите в *Хроника на римските понтифици* от Томас Ебендорфер. За разлика от други хроники от периода, в текста на Томас Ебендорбер мотивът за покръстването на българите е предаден самостоятелно, без да се свързва с мотива за пренасянето на мощите на св. Климент Римски от св. Кирил. Издателят на целия текст на хрониката Х. Цимерман в увода си е посочил *Понтификалната книга* като един от източниците на Томас Ебендорфер. В статията се излага аргументация в тази посока. Засвидетелстваният мотив за покръстването на българите в *Chronica Pontificum Romanorum* има текстуални прилики с *Понтификалната книга*, които на свой ред го отличават от най-разпространения в късното средновековие мотив, възходящ към Хрониката на Регино от Прюм, в редакция от Зигеберт от Жамблу.

Реферирано в ИНИОН – РАН, СЕЕОЛ, ЕРИН (2009–2017).

2. **БАТАЛОВА, СТ.** Интересно латинско житие за св. Евстатий Плакида от рък. 561 от манастира Санкт Гален, Швейцария, *Девета конференция на младите учени от ФКНФ*, София 2012, 287-295. ISSN: 1314-3948.

Статията анализира съдържанието и структурата на непубликуван текст на житието на св. Евстатий Плакида, намиращ се в ръкопис 561 в манастира Санкт Гален, Швейцария. Житието е класифицирано в репетоара на боландистите *Bibliotheca Hagiographica Latina* (BHL) под номер *BHL 2760b* като редакция на най-старата житийна прозаическа версия *BHL 2760*. Въз основа на анализа става ясно, че това е една уникална хибридна версия, в която житието е компилирано по най-старото прозаическо (*BHL 2760*) и най-старото ритмическо поетично житие на светеца (*BHL 2771*). Дигитализирането на манастирската библиотека на Санкт-Гален по този начин позволява ревизия на определянето на мястото на текста от рък. 561 в класификацията на на житийния материал за св. Евстатий Плакида. В заключението на статията се предлагат възможните решения за нова класификация на текста.

3. **БАТАЛОВА, СТ.** Покръстването на българите в няколко латиноезични съчинения от XIII-XVI в., *Средновековният българин и „Другите“*. Сборник в чест на 60-годишнината на проф. д.и.н. П. Ангелов, София 2013, 109 - 125. ISBN:978-954-07-3454-5

В статията се представят за пръв път неизследвани, неиздавани до момента или слабопознати фрагменти от средновековни и ренесансови латински съчинения за покръстването на българите. Те представят християнизацията на българския народ като единен маркер за европейска идентичност. Традицията и развитието на мотива за покръстването на българите се проследява в: „Историческо огледало” на Венсан от Бове (1190–ок.1264), „Нова църковна история” на Толомео от Лука (ок. 1227–ок. 1327), „Хроника в три книги” от Антонин Флорентински (1389–1459), „Исторически декади от падането на Рим” на Флавио Биондо (1392–4.06.1463), „Съкращението на Декадите на Биондо” от Енеа Силвио Пиколомини (18.10.1405–14.08.1464), „Декади на унгарската история” от Антонио Бонфини (1434–1503). Разглежда се също „Сбирка на известни монаси и свети и достопаветни лица от Ордена на св. Бенедикт” от Петер Вагнер (1455–1511), един неотдавна въведен в обращение извор с цел уточняване и ревизиране на някои от твърденията за неговия произход и разпространение, направени при първото отпечатване на текста. Мотивът е представен по новоиздирен ръкопис – MS 852 от Университетската библиотека в Лайпциг (XVI в.), с разночетения по Clm 1211 (XVI в.) и Clm 22104 (XV-XVI в.). Лайпцигският ръкопис с номер 852 е точен препис на автографа – ръкопис със сигнатура 2o Cod. 205 от Държавната и

градска библиотека в Аугсбург (1493 г.). В латинските съчинения, които се обсъждат, мотивът за покръстването на българите е познат в няколко форми в зависимост от това дали е използван самостоятелно най-ранният модел от Хрониката на Регинон, абат на Прюм, дали мотивът е обединен с мотива за пренасянето на Климентовите мощи от св. Кирил в Рим на ниво организация на текста, или пък има модификации, при които св. Кирил е сочен за покръстител на българския владетел и народ. В случая със Себастиан от Мюнстер в текста на „Световна космография” (1544) се наблюдават контаминации, чиито корени вероятно трябва да се търсят в интерпретацията на византийски извори за историята на България.

Статията е реферирана в *Byzantinische Zeitschrift* 106 (2014) 2 (Вж. CV, за нея, № 4). Цитира се в четири чужди публикации в България (Вж. автосправка цитати).

4. **БАТАЛОВА, Ст.** Ролята на Доминиканските автори за рецепцията и разпространението на мотива за *Rex Bulgarorum* в западноевропейската историография, *Културният диалог между Изтока и Запада, ГСУ ЦСВП „Проф. Ив. Дуйчев“ Т. 98* (17), 2013, 151-166. ISSN:1311-784X

Статията представя група сведения за разпространението на мотива за покръстването на българския владетел и ослепяването на неговия син в латиноезичната историография през периода XIII – XVI в. Разказът от Хрониката на прюмския абат Регинон, както е известно, става много популярен историографски мотив в съкратената му форма от Хронографията на Зигеберт от Жамблу нататък. От XIII до XVI век обаче го откриваме в редица световни и папски хроники, в които изложението на историческите събития е по образец, зададен от някои много известни представители на Доминиканския орден. Ето защо в статията са коментирани в тази светлина откъси от историографски съчинения, техните източници и се анализират сведения за началното обвързване на мотива *De rege Bulgarorum* и кирилометодиевския мотив за покръстването на българите от св. Кирил. Подчертано е значението на *Speculum majus* на Венсан от Бове, в двете му части – *Naturale* и *Historiale* за разпространението на мотива, както и ролята, която оказва наръчника на Мартин ОпаВСКИ *Margarita Decretive Tabula Martiniana* за все по-честото включване на части от текста на *Грациановия декрет* като мотиви в историографски съчинения. Заедно с останалите фрагменти от съчинения на доминиканци от периода XIII – XV в. по старопечатни книги (Венсан от Бове, Антонин Флорентински), ранни издания (Толомео от Лука) и критически издания (Яков Ворагински), за пръв път в съвременно издание е публикуван текстът на мотива *Rex bulgarorum* по препис на неиздаваното съчинение на Джовани Колона *Mare historiarum* – Par. lat. 4915 (1448 г.) от Националната библиотека на Франция, Париж.

Статията е реферирана в *Byzantinische Zeitschrift* 108 (2015) 1, (Вж. CV, за нея, № 6).

Цитирана е в две публикации в България (Вж. автосправка цитати).

5. **БАТАЛОВА, Ст.** Жанр и Структура: Наблюдения върху славянската преводна тълковна версия на Книга на пророк Исая, *КирилоМетодиевски студии. Кн. 25. Идентифициране на еврейски и християнски модели в литературата*, София 2016, 405-423. ISSN:0205-2253

В изследването се описва структурата и се определя жанра на славянския превод на книга на пророк Исая с коментари в сравнителна перспектива. За тази цел съм използвала шест ръкописа (F.I. 461, РНБ Санкт-Петербург, XIV в.; Чудовски 182, Чудовски 183, Чудовски 184 от ГИМ, Москва (XV–XVI в.); TrC 89 (нач. XVI в.) и TrC

90 (1489 г.) от Сбирката на Троице-Сергиевата лавра), релевантна информация за гръцката ръкописна традиция и изследванията върху нея. Въз основа на анализа се достига до няколко извода. По-важните от тях са: славянският катенен превод показва близост с две гръцки катени (VIII в.) – на Йоан Друнгарий и на Андрей Презвитер; Славянският превод пази фрагменти от недостигналия до нас в гръцки вариант коментар от гръцкия духовник от V в. Теодул; най-ранното свидетелство за този превод, съдържащо се в ръкопис F.I. 461, представя избрани части от преславския превод на тази книга, който е по-добре съхранен в руски ръкописи от XV – XVI в.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – CEEOL.

6. **BATALOVA, St.** The Isaiah Code: Highlights in the History of a catena in Slavic Tradition, *Scripta et e-Scripta*. Vol. 16-17 (2017), 83-96. ISSN:1312-238X

В статията се изследва структурата на текста на Книгата на пророк Исаия с тълкования в тъй нар. Тълковни пророци. Въз основа на проведените сравнения на структурно ниво и идентификацията на включените в катената тълкования върху библейски перикопи се достига до извода, че славянската преводна catena заема средишно положение спрямо катените на Йоан Друнгарий и на Андрей Презвитер. Славянската преводна catena е важно свидетелство за рецепцията на славянската почва на някои коментари на Теодул, които не са съхранени в гръцките ръкописи, чийто текст е известен в общи линии към момента по описания. Преводната catena включва необичайни за гръцката catena схолии не само от Теодул, но и от Св. Йоан Златоуст. Трето, въз основа на сравнението на означенията на библейските стихове и схолиите към тях в полето на най-старото и уникално среднобългарско свидетелство – текста на книгата в F. I. 461 – с поредния номер на релевантните места в руските ръкописи ясно и недвусмислено се показва, че макар ръкописът да е най-ранното свидетелство за преславския превод в търновска редакция, той е само една брънка в славянската традиция и има редица съкращения в сравнение с катената в руската традиция.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – CEEOL.

1.4. ПУБЛИКУВАНИ ТЕЗИСИ НА ДОКЛАДИ

1. **BATALOVA, St.** A Late Contribution to the Tradition of Gesta Romanorum, *International Humboldt Conference "Challenges to the Science in South-East European Countries before Their Membership in European Union*, Sofia, Bulgaria 14-16 October 2005, Sofia 2005, 23. ISBN: 954-323-148-6

Представен е обектът на изследване в доклада – текстът на *exemplum Placidus* с три версии от ръкописната традиция на сборника *Gesta Romanorum*. Една от тези три редакции на текста не е публикувана преди времето на доклада и не е отразена в съвременните изследвания по въпроса. Текстовете на *exemplum Placidus* са сравнени с агиографския разказ за светеца в Златната легенда на Яков Ворагински. В заключителните думи се посочва, че неиздаваната версия на *exemplum Placidus* трябва да се свърже с неагиографската традиция на разказа и много вероятно е родствена на публикуваната от В. Дик редакция на сборника *Gesta Romanorum*.

2. **БАТАЛОВА, Ст.** Мотивы болгарской истории в *Mare Historiarum* Джованни Колонны (по материалам дигитализированных рукописей), *El'Manuscript – 2016. Rašytnis palikimas ir informacinė technologijos. VI tarptautinė mokslinė*

konferencija Pranešimai ir tezės, Vilnius, 2016 m. rugpjūčio 22-28 d., Vilnius-Iževskas 2016, 246-250. ISBN 978-609-411-189-1.

Тезисите са посветени на *Mare historiarum* от Джовани Колона като източник за българската история. Чрез използване на няколко бази данни с латински съчинения и две дигитализирани копия на ръкописи Par. lat. 4914 I Par. lat. 4915 , съдържащи компилацията на Джовани Колона, се анализират текстовете на т.нар. „български“ мотиви, сведения за българите, за да се установят източниците и реципиентите на Джовани Колона.

1.5. РЕЦЕНЗИИ, ОТЗИВИ И ПОПУЛЯРНИ ПУБЛИКАЦИИ, ОТПЕЧАТАНИ СЛЕД ЗАЩИТА НА ОНС ДОКТОР

1.4.1. Рецензии

1. **БАТАЛОВА, Ст.** Нов прочит на две прочути средновековни славянски творби, *Palaeobulgarica* 35 (2011) 2, 85-88 (за Alda Giambelluca Kossova. *Ad erudiendam fidelium plebem. Esegesei dei primi seculi scritturali paleoslavi (ss. IX–XI).* (= Scrinia, 8. Collana del Centro Cammarata di San Cataldo). ISSN: 0204-4021

Рецензира книгата на Алда Джамбелука Костова, в която са включени три студии, предназначени за по-широка публика. Те биха могли да бъдат полезни и за млади слависти. Първата от тях е позната на академичната общност в по-голям детайл от по-ранна публикация на Алда Джамбелука Косова в Кирило-Методиевски студии Т. 17.

Рецензията е реферирана в *Byzantinische Zeitschrift* 104 (2011) 1(Вж. CV, за нея, № 3).

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIN PLUS, CEEOL.

2. **БАТАЛОВА, Ст.** Нов прочит на темата за Светата Моравска Църква, *Palaeobulgarica* 39 (2015) 2, 114-119 (за M. Betti, *The Making of Christian Moravia (858-882). Papal Power and Political Reality*, Leiden-Boston, Brill, 2014 [East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 450-1450, vol. 24], xiii+251pp.) ISSN: 0204-4021

Представя и анализира като приносна книга на Мадалена Бети, писана въз основа на докторската ѝ дисертация за папския проект „Моравска църква“. Особено ценни са изводите на Бети за реконструкцията на събитията въз основа на писмените документи и тяхната класификация.

Рецензията е реферирана в *Byzantinische Zeitschrift* 109 (2016) 1(Вж. CV, за нея, № 7).

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIN PLUS, CEEOL.

3. **БАТАЛОВА, Ст.** [рец. за] Иван Илиев. Тълкуванието на Книга на пророк Даниил от Иполит Римски в старобългарски превод. Институт за литература. София, 2017, 628 с., *Българистика* 36 (2018) (под печат).

Рецензията е за книгата на Иван Илиев, включваща в себе си изследване по темата, критическо на славянския текст, приложения и речник.

1.4.2. Отзиви за научни форуми и други

1.4.2.1 Самостоятелни

1. **БАТАЛОВА, СТ.** Manuscript catalogues and manuscripts via Internet, *Scripta & e-Scripta*, Vols. 3–4 (2005–2006), 25–28. ISSN: 1312-238X

Публикацията представя електронни бази данни и каталози на ръкописи.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – CEEOL.

2. **БАТАЛОВА, СТ.** Международна научна конференция „Кирило-Методиевското културно наследство и националната идентичност”, *Българистика* 17 (2009), 85-87. ISSN: 1311-8544

Отзив за международна научна конференция, състояла се през ноември месец 2009 г. в Братислава.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIN PLUS, CEEOL.

3. **БАТАЛОВА, СТ.** „Идентифициране на еврейски и християнски модели в литературата на Късната античност и Средните векове“ – съвместна научна конференция на Кирило-Методиевския научен център при БАН и Еврейския университет в Йерусалим, *Списание на БАН* 6 (2015), 51. ISSN: 0007-3989

Отзив за едноименна международна научна конференция, посветена основно на библеистични теми.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ВИНТИ реферативен журнал.

4. **БАТАЛОВА, СТ.** Международна научна конференция „Идентифициране на еврейски и християнски модели в литературата на Късната античност и Средните векове“, *Palaeobulgarica* 39 (2015) 4, 105-116. ISSN:0204-4021

Детайлен отзив за докладите четени на международната научна конференция, състояла се във Варна през месец септември 2015 г.

Информационни бази данни, в които е реферирана/индексирана публикацията – ERIN PLUS, CEEOL.